

Staff memo

Den digitala euron och dess potenti- ella konsekvenser för Sverige

Ann Börestam och Anders Mølgaard Pedersen

Maj 2024

Innehåll

1	Inledning	4
2	En digital euro tar form	5
2.1	En digital euro - vad, varför och hur?	5
2.2	En rättslig ram	6
3	Möjliga konsekvenser för Sverige	10
3.1	Utan ett artikel 18-avtal	10
3.2	Med ett artikel 18-avtal	11
4	Konsekvenser för en eventuell e-krona	18
5	Avslutande anmärkningar	20
	Referenser	22

Memo från personalen

Ett Staff Memo ger Riksbankens medarbetare möjlighet att publicera kvalificerade analyser av relevanta frågeställningar. Det är en tjänstemannapublikation som är fri från policyslutsatser och enskilda ställningstaganden i aktuella policyfrågor. Publikationen godkänns av berörd avdelningschef. De åsikter som uttrycks i staff memos är författarnas egna och ska inte uppfattas som Riksbankens ståndpunkt.

Sammanfattning

En digital centralbanksvaluta i euro tar form. Centralbankerna i Eurosystemet har kommit långt i arbetet med en digital euro och i oktober 2023 beslutade ECB-rådet att gå in i nästa fas av projektet, förberedelsefasen. I juni 2023 publicerade Europeiska kommissionen dessutom ett förslag till förordning som fastställer det rättsliga ramverket för en digital euro.

En digital euro är i första hand avsedd att användas inom euroområdet. I förslaget till förordning föreslås dock att en medlemsstat utanför euroområdet kan ingå ett avtal med ECB som gör det möjligt för dess invånare och företag att få tillgång till digitala eurotjänster på samma villkor som invånare och företag i euroområdet. I så fall kan en digital euro naturligtvis få konsekvenser som sträcker sig utanför euroområdet.

Vi menar dock att om Sverige ingår ett sådant avtal kommer effekterna sannolikt att bli begränsade. I princip kan en digital euro stärka motståndskraften i det svenska betalningssystemet och öka konkurrensen. Det kan också leda till en viss flykt från bankinlåning, men detta kommer att dämpas av det föreslagna taket för innehav av digitala euro. Även växelkurs- och penningpolitiska effekter blir sannolikt små.

Detta baseras på antagandet att användningen av en digital euro i Sverige inte kommer att passera en brytpunkt som påskyndar en utträngning av den svenska kronan. Vi tror att vissa institutionella faktorer gör ett sådant scenario mycket osannolikt. De inkluderar det faktum att betalningar till och från den offentliga sektorn görs i svenska kronor, vilket tenderar att förankra den senare som den dominerande valutan i Sverige.

Slutligen är en digital euro relevant för beslutet om huruvida en e-krona ska ges ut. För det första, om en digital euro ges ut kommer en e-krona att bidra till att säkra den svenska kronans nuvarande roll i Sverige. För det andra kan kostnaderna för och komplexiteten i att lansera en e-krona minskas genom att luta sig mot det tekniska och regulatoriska upplägget för en digital euro. För det tredje kan en samexisterande digital euro och e-krona förbättra gränsöverskridande betalningar.

Författarna: Ann Börestam och Anders Mølgaard Pedersen, Sveriges Riksbanks avdelning för betalningar.¹

---

¹ Vi vill tacka Jens Arnoldsson, Anna Ohlsson Brozek, Nina Engström, Peter Gustafsson, Mathias Magnusson, Jonatan Manfredini, Ragnar Olofsson, Tony Richards, Elin Ritola, Johan Schmalholz och Gary Watson för värdefulla synpunkter och kommentarer.

1 Inledning

Eurosystemet har kommit långt i arbetet med att ta fram en digital euro. Europeiska kommissionen har dessutom publicerat ett förslag till förordning om en digital euro. En digital euro kan få konsekvenser utanför euroområdet beroende på vilka regler som styr användningen av euron i andra länder. I detta staff memo analyseras de potentiella konsekvenserna för Sverige av en digital euro, inklusive en eventuell e-krona.

Centralbanker runt om i världen utforskar konceptet med en digital centralbanksvaluta för dagligt bruk, en CBDC för privatpersoner. I euroområdet har ECB och de nationella centralbankerna, dvs. Eurosystemet, kommit långt i arbetet med en s.k. digital euro. Med tanke på dess komplexitet och omfattande konsekvenser kräver lanseringen av en digital euro en grundlig analys och planering med lång framförhållning.

En digital euro kräver också en rättslig ram. År 2023 publicerade Europeiska kommissionen ett förslag till förordning om inrättandet av den digitala euron, som nu är föremål för förhandlingar i Europeiska rådet och Europaparlamentet. Efter det att förordningen har antagits och den nuvarande förberedande fasen har avslutats kommer ECB att fatta ett formellt beslut om huruvida en digital euro ska ges ut.

En digital euro kan få konsekvenser som sträcker sig utanför euroområdet. Enligt lagförslaget kommer även besökare, t.ex. turister, och tidigare invånare i euroområdet att ha tillgång till digitala eurotjänster. Ännu viktigare är att ett medlemsland utanför euroområdet kan ingå ett avtal med ECB om att låta sina hushåll och företag öppna ett digitalt eurokonto och betala och ta emot betalningar i digitala euro.

För Sverige specifikt är en digital euro också relevant för beslutet om huruvida man ska ge ut en e-krona, den eventuella svenska versionen av en CBDC. En digital euro skulle kunna påverka behovet av en e-krona samt kostnaderna och komplexiteten i att införa den. Dessutom kan en digital euro öka fördelarna med en e-krona om de två CBDC:erna kan kopplas samman på ett sätt som förbättrar gränsöverskridande betalningar.

I denna PM analyseras de potentiella konsekvenserna för Sverige av en digital euro, baserat på offentligt tillgänglig information om dess utformning och rättsliga ramverk. Vi skiljer mellan två scenarier, med eller utan ett avtal med ECB som ger svenska hushåll och företag tillgång till digitala eurotjänster. Dessutom diskuterar vi de möjliga konsekvenserna för en e-krona av en digital euro.

Detta tjänsteutlåtande är uppbyggt på följande sätt: I avsnitt 2 ger vi en kort introduktion till arbetet med en digital euro och förslaget till förordning. I avsnitt 3 beskriver vi vilka konsekvenser en digital euro kan få för Sverige. I avsnitt 4 bedömer vi vad en digital euro kan innebära för en e-krona och dess för- och nackdelar. I avsnitt 5 ger vi en kortfattad sammanfattning.

2 En digital euro tar form

Efter en tvåårig utredningsfas har Eurosystemet inlett förberedelsefasen av sitt projekt för en digital euro. I juni 2023 publicerade Europeiska kommissionen ett förslag till ett rättsligt ramverk som i stort sett är i linje med målbilden för en digital euro. Enligt förslaget kommer svenska invånare och företag att ha begränsad tillgång till digitala eurotjänster. Om Sverige ingår ett avtal med ECB, ett så kallat artikel 18-avtal, kommer de dock att kunna betala och ta emot betalningar i digital euro i Sverige.

2.1 En digital euro - vad, varför och hur?

En digital centralbanksvaluta, en CBDC, är ett digitalt betalningsmedel som är denominerat i den nationella beräkningsenheten och en skuld för centralbanken.² Det kan vara en allmänt tillgänglig CBDC för allmänna ändamål, en så kallad "retail CBDC", alternativt en CBDC som endast används för betalningar på finansmarknaden, dvs. mellan finansiella institut, en så kallad "wholesale CBDC". Den digitala euron och e-kronan är exempel på en retail CBDC tillgänglig för allmänheten och avsedd för allmänna ändamål. Den digitala euron och e-kronan är exempel på en CBDC för privatkunder. I korthet kan en CBDC för privatkunder liknas vid kontanter i digital form, se ruta 1.

Ruta 1: CBDC jämfört med andra typer av pengar

En CBDC, kontanter och banktillgodohavanden är olika typer av pengar. De skiljer sig åt vad gäller vissa egenskaper och är lika i andra avseenden, se tabellen nedan. Den digitala euron är t.ex. en fordran på centralbanken, ett lagligt betalningsmedel och ger ingen ränta. En banksättning är å andra sidan en fordran på en affärsbank, dvs. "privata pengar", har inte status som lagligt betalningsmedel men ger vanligtvis ränta. Båda är digitala till sin natur och spårbara när de används online. Kontanter är i jämförelse mer lika den digitala euron och avviker mest genom att vara pengar i fysisk form.

Tabell 1. Jämförelse mellan CBDC för privatkunder (digital euro) och kontanter och banktillgodohavanden

Egenskaper	Digital euro	Kontanter	Banktillgodohavanden
Fordran på...	Centralbank	Centralbank	Kommersiell bank
Lagligt betalningsmedel	Ja	Ja	Nej
Form	Digital	Fysisk	Digital
Spårbarhet	Online: ja/Offline: nej	Nej	Ja

² Se t.ex. Group of seven central banks och BIS (2020). Se även Auer m.fl. (2020) för en översikt över CBDC-projekt över hela världen.

Egenskaper	Digital euro	Kontanter	Banktillgodohavanden
Ränta	Nej	Nej	Ja

Källa: Sveriges riksbank

ECB och de nationella centralbankerna i euroområdet har under en längre tid undersökt förutsättningarna för en digital euro och hur den ska utformas. I oktober 2020 publicerade ECB en rapport om en möjlig digital euro som var föremål för offentlig konsultation.³ I juli 2021 inledde ECB ett formellt projekt om en digital euro och i oktober 2023, efter en tvåårig undersökningsfas, beslutade Eurosystemets råd att inleda förberedelsefasen för den digitala euron.⁴

Enligt ECB kan en digital euro ha flera fördelar. Den kommer att ge hushållen ett betalningsalternativ som baseras på centralbankspengar och som är skraddarsytt för dagens digitaliserade samhälle. En digital euro kommer dessutom att vara allmänt accepterad i hela euroområdet för betalningar i butiker, online och mellan privatpersoner. Dessutom kan den stärka euroområdets strategiska autonomi och monetära suveränitet och har potential att göra betalningssystemet mer robust och främja innovation.

Dessa fördelar kommer att bero på utformningen av en digital euro, som analyserades under utredningsfasen. I en utvärderande rapport presenterade ECB sin målbild för en digital euro.⁵ Detta inkluderade hur den digitala euron skulle fungera ur ett slutanvändarperspektiv och distribueras via betaltjänstleverantörer. I rapporten beskrevs även hur begränsningar av slutanvändarnas innehav av digitala euro skulle tillgodose farhågor om den finansiella stabiliteten och hur integritets- och dataskydd skulle säkerställas.

Även om funderingarna kring en digital euro har intensifierats i takt med att kontant användningen minskar är målet inte att ersätta sedlar och mynt. ECB och de nationella centralbankerna kommer att fortsätta att ge ut sedlar och mynt i euro och har vid flera tillfällen begärt åtgärder för att skydda tillgången till kontanter.⁶ Avsikten med en digital euro är att ge människor ytterligare ett betalningsalternativ - ett alternativ som är bättre i situationer där kontanter är mindre lämpliga.

2.2 Ett rättsligt ramverk

Parallellt med detta har Europeiska kommissionen arbetat med den rättsliga grunden för en digital euro. I juni 2023 lade EU-kommissionen fram ett förslag till ett "rättsligt paket" med en förordning om en digital euro som den centrala rättsakten.⁷ Paketet

³ Se ECB (2020).

⁴ Se ECB (2021) och ECB (2023a).

⁵ Se ECB (2023b).

⁶ Se t.ex. Zamora-Pérez (2022).

⁷ Se Europeiska kommissionen (2023). Förslaget till förordning om digitala euron publicerades tillsammans med ett förslag till förordning om tillhandahållande av digitala eurotjänster av betaltjänstleverantörer som har sitt säte i medlemsstater som inte har euron som valuta.

innehöll även ett förslag till en förordning om eurosedlars och euromynts ställning som lagliga betalningsmedel. Syftet med den senare förordningen var att formellt anpassa kontanternas status som lagligt betalningsmedel till den som kommer att gälla för den digitala euron.⁸

Förslaget till förordning om digitala euro täcker ett brett spektrum av aspekter. När det gäller statusen som lagligt betalningsmedel åläggs detaljhandlare att acceptera betalningar i digitala euro, såvida de inte bara accepterar kontantbetalningar. Förslaget ger sedan ECB befogenhet att övervaka de avgifter som betalas av detaljhandlare och att fastställa maximala avgifter i enlighet med betaltjänstleverantörernas kostnader och avgifter för liknande betalningsinstrument. För hushållen ska tillgången till grundläggande digitala eurotjänster vara kostnadsfri.

Förslaget till förordning är i stort sett i linje med ECB:s målbild av en digital euro. Förslaget ger t.ex. ECB mandat att fastställa gränser för slutanvändarnas innehav av digitala euro. Det kräver också att betaltjänstleverantörer ska aktivera "vattenfallsfunktionalitet" för att säkerställa att innehavsgränserna inte förhindrar betalningar i digitala euro.⁹ Vidare anges i förslaget att den digitala euron inte ska ge någon ränta och att ECB, i den mån det är möjligt, inte ska ha tillgång till uppgifter om enskilda slutanvändare.

Distribution och tillgång

När det gäller distributionen av digitala eurotjänster innebär förslaget att alla betaltjänstleverantörer i EU kommer att *tillåtas* erbjuda digitala eurotjänster. Detta inkluderar betaltjänstleverantörer i medlemsstater utanför euroområdet, t.ex. Sverige. Det är dock bara banker i euroområdet som kommer att vara *skyldiga* att erbjuda dessa tjänster när deras kunder begär det. Dessutom kommer endast banker i euroområdet att vara skyldiga att tillhandahålla "särskilt stöd" till äldre och personer med funktionsnedsättning, funktionsbegränsningar etc.

I förslaget definieras också de möjliga slutanvändarna. Som en allmän regel kommer i) hushåll och företag som är bosatta eller etablerade i euroområdet, ii) besökare, t.ex. turister, och iii) hushåll och företag som tidigare har varit bosatta eller etablerade i euroområdet att ha tillgång till digitala eurotjänster. När det gäller ii) och iii) är det upp till ECB att specificera bestämmelserna, t.ex. att besluta om eventuella begränsningar och tidsram för när besökare ska lösa in sina innehav av digitala euro.

I "standardscenariot" kommer svenska hushåll därför endast att tillåtas inneha digitala euro som besökare till, eller tidigare bosatta i, euroområdet. Deras användning av digitala euro förväntas dock inte begränsas av var de befinner sig. I praktiken skulle

---

⁸ I dag fastställs kontanternas ställning som lagligt betalningsmedel i euroområdet i Europeiska kommissionens rekommendation av den 22 mars 2010 om omfattningen och effekterna av eurosedlars och euromynts ställning som lagligt betalningsmedel.

⁹ Vattenfallsfunktionerna är de designfunktioner som gör det möjligt för slutanvändarna att betala och ta emot betalningar i digitala euro trots beloppsgränserna. Om slutanvändaren t.ex. vill betala för en vara eller tjänst vars pris ligger över innehavsbegränsningen ser de till att mellanskillnaden omedelbart dras från slutanvändarens bankkonto. Och vice versa, om slutanvändaren får en betalning som gör att innehavet av digitala euro överstiger gränsen, överförs det överskjutande beloppet omedelbart till slutanvändarens bankkonto.

detta innebära att onlinebetalningar i digitala euro inte skulle vara möjligt för icke euromedborgare. Några sådana avsikter har inte angetts, vilket skulle strida mot syftet att inrätta ett betalningsmedel för den digitala tidsåldern.

På samma sätt kommer det inte att finnas något större utrymme för detaljhandlare i Sverige att ta emot betalningar i digitala euro. En öppen fråga är om detaljhandlare utanför euroområdet eventuellt skulle kunna ingå ett avtal med en betaltjänstleverantör om att ta emot sådana betalningar utan att ha ett digitalt eurokonto. Om så är fallet skulle handlaren få pengarna på ett bankkonto i euro eller svenska kronor. I vissa avseenden skulle detta likna den utbredda praxisen med dynamisk valutakonvertering för kortbetalningar.¹⁰

En annan "gråzon" gäller filialer i Sverige till detaljhandlare som är etablerade i euroområdet. Det är t.ex. inte klart om sådana filialer kommer att tillåtas ta emot betalningar i digitala euro som kanaliseras genom en enhet baserad i euroområdet. När dessa detaljhandlare tar emot betalningar via sina onlinebutiker uppstår dessutom frågor om när de kan göras i digitala euro. Lagförslaget går inte in i detalj på dessa frågor, som därför för närvarande är öppna för tolkning.

Artikel 18 avtal

Det är viktigt att notera att förslaget till förordning om digitala euro även ger länder utanför euroområdet möjlighet att ingå ett avtal med ECB som tillåter distribution och användning av digitala euro i det landet. För medlemsstater utanför euroområdet beskrivs villkoren för ett sådant avtal i artikel 18 i det rättsliga förslaget. I den återstående delen av denna PM hänvisar vi därför till ett sådant avtal som ett artikel 18-avtal.¹¹

Om Sverige ingår ett artikel 18-avtal kommer svenska invånare och företag som är etablerade i Sverige att ha möjlighet att öppna ett konto i digitala euro hos en betaltjänstleverantör som erbjuder en sådan tjänst. Därmed skulle de kunna betala och ta emot betalningar i digitala euro. I princip skulle ett artikel 18-avtal innebära att digitala euro skulle kunna distribueras till och användas av svenska invånare och företag i Sverige på samma sätt som i euroområdet.

Ett avtal enligt artikel 18 medför vissa skyldigheter. En medlemsstat som ingår ett sådant avtal måste anpassa sin nationella lagstiftning till relevanta krav i förordningen om den digitala euron. Dessutom måste medlemsstatens centralbank följa de regler som fastställts av ECB. Den digitala eurons status som lagligt betalningsmedel skulle dock inte gälla för länder utanför euroområdet, dvs. svenska handlare skulle inte vara skyldiga att ta emot betalningar i digitala euro.

---

¹⁰ Vid dynamisk valutakonvertering ger återförsäljaren den utländska kortinnehavaren möjlighet att betala i dennes egen valuta. Vanligtvis har detaljhandlaren inte ett konto i kortinnehavarens valuta, utan tar emot pengarna i detaljhandlaren egen valuta efter en valutakonvertering av kortinlösaren.

¹¹ Villkoren för att länder utanför EU ska kunna ingå ett sådant avtal beskrivs i artikel 19 och 20 i förslaget till förordning.

På sätt och vis ger ett artikel 18-avtal tillgång till digitala euro på liknande sätt som andra typer av pengar i euro. Det undanröjer de grundläggande rättsliga begränsningarna för slutanvändare i Sverige att göra transaktioner i digitala euro, precis som det inte finns några sådana begränsningar för bankinlåning och kontanter i euro, se ruta 2. Frågan om huruvida ett artikel 18-avtal ska ingås är dock komplex och omfattar fler aspekter än bara tillgång till pengar. Detta kräver en noggrann bedömning av för- och nackdelar innan ett beslut fattas.

Ruta 2: Tillgång till euro

Ett artikel 18-avtal skulle i viss mån innebära att de "tillträdesregler" som gäller för andra typer av pengar ratificeras för en digital euro. Idag finns det ingen lagstiftning som förbjuder svenskar att öppna bankkonton i vilken valuta de vill, inklusive euro, och använda dessa medel för betalningar. På samma sätt kan de inneha sedlar och mynt i euro och betala med dem var de vill, förutsatt att betalningsmottagaren accepterar det, att det finns gränser för hur mycket kontanter som får föras över gränserna och att betalningsbeloppet är tillräckligt stort.

Dessutom säkerställer annan EU-lagstiftning till och med att svenska hushåll har tillgång till "privata pengar" i euro eller andra EU-valutor. Enligt betalkontodirektivet är bankerna skyldiga att till en rimlig kostnad erbjuda personer bosatta i EU, som svenskar, ett grundläggande betalkonto i den lokala valutan, inklusive tjänster som betalkort. Det finns ingen offentlig statistik över detta, men antalet svenska hushåll som har skaffat sig ett sådant konto tros vara ganska litet.

På samma sätt är det fritt fram för detaljhandlare i Sverige att ta emot betalningar i euro och andra valutor kontant eller genom bankinsättning. Eventuella begränsningar kan komma från det kommersiella avtalet mellan en återförsäljare och dess betaltjänstleverantör. Detta avtal kan dock även tillåta att handlaren tar emot medel på ett bankkonto som växlas till svenska kronor. Sammanfattningsvis kommer alltså ett artikel 18-avtal att öppna upp för tillgång till digitala euro, på samma sätt som banktillgodo-havanden och kontanter.

3 Möjliga konsekvenser för Sverige

Om Sverige inte ingår ett artikel 18-avtal kommer en digital euro att få begränsade konsekvenser för svenska hushåll och företag. Även med ett sådant avtal förväntar vi oss dock inte att en digital euro kommer att få stora effekter i Sverige. Detta baseras på antagandet att användningen av en digital euro i Sverige inte passerar en brytpunkt som påskyndar en utträngning av den svenska kronan. Starka institutionella faktorer, som att alla betalningar till och från den offentliga sektorn sker i svenska kronor, gör detta osannolikt, enligt vår bedömning.

3.1 Utan ett artikel 18-avtal

Som förklarats i föregående avsnitt kommer svenska hushåll utan ett artikel 18-avtal endast att kunna få tillgång till och betala i digitala euro som besökare i, eller tidigare bosatta i, euroområdet. Möjligheterna för svenska detaljhandlare att ta emot betalningar i digitala euro kommer också att vara begränsade. Ytterligare klagöranden kring vissa detaljer skulle vara värdefullt. Förordningen är naturligtvis fortfarande under förhandling och vissa av dessa bestämmelser kan komma att ändras i den slutliga rättsakten.

I detta scenario är det rimligt att anta att konsekvenserna för svenska hushåll och företag inte blir särskilt stora. Många av de stipulerade fördelarna med en digital euro, som ökad konkurrens och ett mer motståndskraftigt betalningssystem, kommer främst att vara relevanta för invånare i euroområdet snarare än besökare eller tidigare invånare. Och besökare i Sverige från euroområdet kommer sannolikt att fortsätta att ta med sig sina internationella betalkort och använda dem för betalningar av varor och tjänster precis som idag.

Det är svårt att förutse i vilken utsträckning svenskar kommer att skaffa sig digitala euro när de besöker ett euroland. Det beror sannolikt på individuella faktorer som hur ofta man reser till euroområdet och vilken typ av utgifter man har. Det beror också på hur lätt det är att skaffa digitala euro och föra tillbaka dem till andra tillgångar när man återvänder till Sverige. Kostnaderna för att växla valutor kommer också att spela roll, särskilt eftersom dessa kostnader uppstår två gånger.¹²

Med detta sagt kan bekvämligheten vid betalning i digitala euro vara den viktigaste faktorn för hur attraktiv den digitala euron är för svenska hushåll. Till exempel skulle den relativa lättheten att göra person-till-person-betalningar med euroområdets invånare i digitala euro jämfört med befintliga lösningar kunna stimulera svenskarnas intresse. En användarvänlig paneuropeisk digital ID-lösning som följer med den digitala

---

¹² Även när svenskar använder sitt betalkort utomlands uppstår kostnader för valutaväxling. Men då växlar de normalt bara valuta en gång, från svenska kronor till den utländska valutan.

euron och underlättar initieringen av vissa onlinebetalningar skulle kunna ha en liknande effekt.¹³

Vidare tror vi att det är fel att dra slutsatsen att det begränsade antalet svenskar som har skaffat ett bankkonto i euro, se ruta 2, skulle innebära ett bristande intresse för den digitala euron. Snarare kan detta bero på att fördelen med att öppna ett bankkonto i en annan valuta i de flesta fall är ganska liten. Till exempel är det utgivna betalkortet typiskt sett detsamma som för ett bankkonto i svenska kronor.¹⁴ Detta kan vara annorlunda med en digital euro, som kan vara särskilt användbar i specifika betalningssituationer.

Dessutom är det troligt att svenskarnas intresse för den digitala euron kommer att växa med tiden. De kommer att lära sig hur den fungerar och se hur användningsområdena utvecklas. Det kan också bli enklare att få tillgång till digitala euro när man besöker euroområdet om man bara behöver *återaktivera* sitt digitala eurokonto. Sammantaget, utan ett artikel 18-avtal, kan den främsta effekten av en digital euro vara de fördelar som svenska hushåll får av ett nytt och effektivt betalningsinstrument när de reser i euroområdet.

3.2 Med ett artikel 18-avtal

Med ett artikel 18-avtal blir bedömningen av för- och nackdelar samt risker med en digital euro mer komplex. Som beskrivits tidigare kommer svenskar i detta scenario att kunna inneha och använda digitala euro utan att behöva vara besökare i, eller tidigare invånare i, euroområdet. Dessutom kan detaljhandlare i Sverige acceptera betalningar i digitala euro. De skulle dock behöva överföra de mottagna digitala eurona direkt till ett bankkonto, i linje med de regler som kommer att gälla för detaljhandlare i euroområdet.

I artikel 18-scenariot råder viss osäkerhet om de närmare villkoren. En av dem gäller storleken på gränsen för innehav av digitala euro. Enligt förslaget till förordning om digitala euro ska denna gräns fastställas av ECB. Utan att det påverkar detta beslut har ECB angett att en gräns på 3 000 euro skulle kunna vara lämplig.¹⁵ Förmodligen kommer gränsen att vara densamma för personer bosatta i medlemsstater med ett artikel 18-avtal som för personer bosatta i euroområdet.

De funktionella kraven för överföringar mellan bankkonton och digitala eurokonton har ännu inte specificerats. För att vattenfallsfunktionaliteten ska fungera krävs att slutanvändarna, både hushåll och företag, ansluter ett bankkonto till sitt digitala eurokonto. Särskilt för medlemsstater med ett artikel 18-avtal är en viktig fråga om detta

---

¹³ Att bana väg för en sådan lösning är målet med den nyligen antagna EU-förordningen (2024/1183) om ett europeiskt ramverk för digital identitet. Ett antal storskaliga projekt pågår för att testa tekniska specifikationer och mjukvaruprototyper för en EU-plånbok för digital identitet.

¹⁴ Det betalkort som är kopplat till ett bankkonto i euro som öppnats i en bank inom euroområdet är normalt ett Visa- eller Mastercard-kort. Det kommer därför typiskt sett inte att skilja sig från ett betalkort utgivet av en bank i Sverige vad gäller funktionalitet och användningsmöjligheter.

¹⁵ Se t.ex. ECB (2020).

bankkonto bör vara i euro eller om det kan vara denominerat i andra valutor, t.ex. svenska kronor.

Potentiell användning

Nedan argumenterar vi för att i artikel 18-scenariot kommer konsekvenserna i Sverige av en digital euro att bero på hur den antas bland hushåll och företag. Vissa "institutionella faktorer" kan dock tendera att begränsa omfattningen av användningen av en digital euro i Sverige.

Institutionella faktorer som begränsar användningen

Först och främst bidrar svenska kronans status som officiell valuta i Sverige till att effektivt förankra dess användning för betalningar. Särskilt det faktum att alla överföringar till och från den offentliga sektorn sker i svenska kronor är avgörande i detta avseende. Eftersom vi till exempel betalar vår skatt i svenska kronor föredrar vi också att få vår lön i svenska kronor. Och när företagen betalar löner, som är deras största utgift, i svenska kronor föredrar de att ta betalt av sina kunder i svenska kronor.

Dessutom har svenskarna till störst del sin förmögenhet, inklusive det som vi normalt betraktar som "pengar", dvs. kontanter och banktillgodohavanden, i svenska kronor. För att de ska kunna betala med digitala euro krävs således en valutakonvertering, vilket medför en kostnad, som förklarats ovan. Det verkar osannolikt att svenskar skulle konvertera en stor del av sin förmögenhet till euro bara på grund av den digitala euron. Valutakostnaderna kommer därför sannolikt att dämpa benägenheten att betala med digitala euro.

Växelkurssystemet kan också spela en roll. I till exempel Danmark är växelkursen bunden mot euron, medan det i Sverige är förenat med valutarisk att ha positioner i euro. I princip borde detta dämpa hushållens intresse för att hålla digitala euro. Dessutom kan vissa detaljhandlare vara mindre benägna att prissätta varor och tjänster i både svenska kronor och euro, eftersom de oftare kommer att behöva justera priserna för att undvika risken för valutaarbitrage från sina kunder.

Risikfaktorer

Det finns identifierade faktorer som kan öka sannolikheten för att en digital euro tränger ut den svenska kronan. Dessa kan kategoriseras som "riskfaktorer".

En sådan riskfaktor är den monetära stabiliteten. Med hög inflation fluktuerar priserna mer. Om detta skulle bli aktuellt i Sverige skulle handeln kunna börja prissätta fler varor i euro och hushållen skulle kunna säkra sin förmögenhet genom att hålla mer av sin förmögenhet i andra valutor, inklusive euro, som de ser som mer stabila. Historiskt finns det många exempel på en sådan "dollarisering". I Sverige bidrar dock ett sunt penningpolitiskt ramverk och starka offentliga finanser till att skydda mot denna risk.

Den övergripande "kvaliteten" på det svenska betalningssystemet är också en riskfaktor. Om bankerna i Sverige misslyckas med att leverera attraktiva betaltjänster kan

slutanvändarna vända sig till den digitala euron. Vi vet från undersökningar bland handlare att de skulle vilja ha fler alternativ för omedelbara betalningstjänster.¹⁶ Om befintliga tjänster anses vara för dyra, eller om driftsstoppet är frekventa eller långa, kan hushåll och handlare dessutom välja den digitala euron som en billigare och mer tillförlitlig betalningslösning.

Internationaliseringen kan också vara en riskfaktor. När turister från euroområdet ber att få betala med sin digitala euro kommer fler handlare i Sverige att börja acceptera den som betalningsinstrument. Detta kommer återigen att göra den digitala euron mer intressant för svenska hushåll och ytterligare öka användningen av den i Sverige. På samma sätt är det mer sannolikt att fler svenskar öppnar ett digitalt eurokonto och börjar använda digitala euro i Sverige och när de besöker euroområdet eller gör inköp på nätet från detaljhandlare i euroområdet.

En möjlig vändpunkt

Den senare riskfaktorn är en följd av den starka dubbelsidiga marknadsdynamiken inom betalningar. Handlarna är bara intresserade av att acceptera ett betalningsinstrument, t.ex. den digitala euron, om hushållen vill betala med det. På samma sätt kommer hushållen bara att skaffa ett visst betalningsinstrument om handlarna accepterar det. Detta gäller särskilt om det krävs en viss ansträngning för att få tillgång till betalningsinstrumentet eller om det medför valutarisker, vilket är fallet med den digitala euron för personer som är bosatta i medlemsstater utanför euroområdet.

Dessa effekter gör det relevant att fundera över om det finns en möjlig *brytpunkt*. Finns det en kritisk punkt där användningen av en digital euro skulle ta fart och där marknadskrafterna skulle påskynda processen? Och hur skulle detta i så fall kunna påverka den bredare användningen av euron i Sverige? Det är viktiga frågor att hålla i minnet, även om vi också tror att de institutionella faktorerna ovan kommer att fortsätta att skydda den svenska kronans roll som landets huvudvaluta.

Betalningssystem

En digital euro kan komma att påverka det svenska betalningssystemet på olika sätt. Vissa av konsekvenserna skulle vara av liknande karaktär som att införa en digital valuta från den svenska centralbanken, en e-krona. Effekterna av den senare skulle dock sannolikt vara starkare och en e-krona skulle bidra till att bevara förtroendet för svenska kronor som valuta och pengars enhetlighet i Sverige.¹⁷

För det första skulle en digital euro, som en e-krona, kunna göra Sverige mindre sårbart för incidenter i betalningssystemet. Detta argument är beroende av en viss omfattning av själva användandet av digital euro. I så fall skulle en digital euro, som är byggd på egen separat infrastruktur, kunna ge redundans och minska antalet situationer där inga betalningsinstrument är tillgängliga. Hur relevant detta argument är beror på hur korrelationen ser ut mellan de incidenter som påverkar infrastrukturen för

¹⁶ Se Sveriges Riksbank (2023). I dag är det bara Swish, bankernas mobila betalningslösning, som gör det möjligt för handlare att ta emot direktbetalningar i Sverige.

¹⁷ Se till exempel Skingsley (2021) för en översikt över de förmodade fördelarna med en eventuell e-krona.

de befintliga betalningsinstrumenten och de incidenter som påverkar den digitala euron.

För det andra skulle en digital euro som blir tillgänglig för betalningar i Sverige kunna öka konkurrensen på betalningsmarknaden. Detta skulle vara fallet om betaltjänstleverantörer, inklusive banker, i Sverige utsätts för ett ökat tryck att erbjuda mer kundvänliga betalningslösningar som kan konkurrera med den digitala euron. Dessutom kan en digital euro också bidra till att begränsa eventuella överdrivna avgifter som belastar t.ex. handlare. Dessa effekter kommer dock sannolikt att vara mycket starkare i euroområdet än i Sverige.

Även om dessa potentiella konsekvenser är positiva till sin natur kan det också finnas en negativ effekt på den sociala kostnaden för betalningar. Den senare är den totala resursförbrukningen från betalningar, inklusive den tid som de inblandade parterna lägger ner. Att lägga till ytterligare ett betalningsinstrument medför vanligtvis vissa kostnader, särskilt för handlare. Det faktum att även en annan valuta är inblandad kan dessutom förstärka detta, eftersom handlarna måste sätta priser, eller åtminstone ange det slutliga beloppet, även i euro.

Utöver dessa effekter kan en digital euro också ställa vissa krav på betalningssystemen i Sverige. Dessa följer av vattenfallsfunktionaliteten och behovet av omedelbar finansiering och återföring till och från digitala eurokonton. Som nämnts är förfarandena för detta fortfarande inte klarlagda, inklusive huruvida det bankkonto som ska anslutas till ett digitalt eurokonto kan vara denominerat i andra valutor än euro.

Om bankkontona för finansiering och återföring av digitala euro kan hållas i svenska kronor krävs omedelbar konvertering till euro. Detta inkluderar att bestämma växelkursen mellan svenska kronor och euro. Valutakonverteringen kan göras av banker eller andra betaltjänstleverantörer som erbjuder digitala eurotjänster. Det kan dock också finnas en efterfrågan på en gemensam infrastruktur tjänst som underlättar valutakonverteringen.¹⁸

Finansiell stabilitet

En farhåga som lyfts fram är att den digitala euron kan påverka den finansiella stabiliteten i euroområdet. Om den digitala euron får fäste i Sverige skulle det underliggande resonemanget kunna tillämpas även på svenska banker. Konsekvenserna för den finansiella stabiliteten kan komma via olika kanaler. Den som oftast nämns är "deposit flight channel", det vill säga risken för en stor förflyttning av medel från bankinlåning till digitala euro. Dessutom kan det bli en effekt genom att bankerna förlorar intäkter från betaltjänster.

Inlåningsflykten fungerar så här: hushållen har insättningar på bankkonton för att göra betalningar. Om de ser den digitala euron som ett attraktivt betalningsmedel

---

¹⁸ Tillsammans med ECB och andra centralbanker undersöker Riksbanken för närvarande en avvecklings-tjänst för omedelbara betalningar mellan olika valutor. Det är för tidigt att säga om en sådan tjänst skulle kunna spela en roll för att säkerställa denna omedelbara konvertering mellan digitala euro och kommersiella bankkonton i olika valutor.

kommer de att flytta en del av sina insättningar på dessa konton till sitt digitala euro-konto. Följden blir att bankerna förlorar finansiering och måste trimma sin balansräkning, t.ex. genom att minska sina lån. Detta påverkar bankernas intäkter och kan i slutändan få betydande ekonomiska konsekvenser.

Det finns dock flera viktiga nyanser i det här resonemanget. För det första kan banker finansiera sig på andra sätt än via inlåning, t.ex. genom marknadsfinansiering. Detta inkluderar att låna från andra banker. De kan också besluta sig för att kämpa för sina insättningar genom att höja inlåningsräntorna eller erbjuda mer attraktiva betaltjänster. Dessa alternativ medför dock vanligtvis en kostnad för bankerna i form av högre finansieringskostnader eller eventuellt lägre intäkter från betaltjänster.

För det andra kommer insättningarna inte att kunna flyta fritt in i den digitala euron. Som redan nämnts kommer det att finnas ett tak för hur mycket digitala euro som varje enskild person får inneha, vilket begränsar den volym inlåning som bankerna riskerar att förlora. Även om gränserna för innehav kan komma att ändras över tid är det dessutom troligt att en försiktighetsprincip kommer att råda. ECB har också sagt att företag inte kommer att tillåtas hålla digitala euro för egen räkning.¹⁹

Som andel av banktillgodohavanden framstår ett innehavstak på 3 000 euro som lågt. Detta gäller även i en svensk kontext. Om vi gör det extrema antagandet att alla svenskar över 15 år har en inlåning som ligger på eller över gränsen och överför det maximala beloppet till digitala euro skulle det motsvara ett inlåningsunderskott på cirka 11 procent av hushållens bankinlåning och drygt 2 procent av deras totala tillgångar. I ett mer sannolikt scenario kommer det dock att vara mycket mindre än så.

Innehavs begränsningen minskar också oron för att en digital euro skulle kunna förvärra en uttagsanstormning i en krisbank. En uttagsanstormning inträffar när kunder blir oroliga för sina insättningar och börjar ta ut dem samtidigt. Men med innehavs begränsningen och med hänsyn till insättningsgarantin verkar sådana uttagsanstormningar mindre rationella.²⁰ Om krisen inte är av karaktären *systemisk*, det vill säga är bred, kan kunderna också tycka att det är mer attraktivt att flytta sina insättningar till en annan bank (och inte digital euro) och därmed undvika valutaväxlingen.

Slutligen tror vi att det eventuella hotet mot den finansiella stabiliteten från "intäktskanaler" också är ganska lågt. Den del av bankernas intäkter som skulle stå mest på spel är deras intäkter från kortbetalningar, som har ökat betydligt de senaste åren.²¹ Bankerna kan dock också få avgiftsintäkter från digitala eurotjänster, även om dessa kommer att begränsas.²² Dessutom kan bankerna få ytterligare intäkter från valutaväxling, det vill säga när de växlar euro till svenska kronor och vice versa.

---

¹⁹ Se ECB (2023b).

²⁰ I Sverige är insättningsgarantin 1.050.000 kronor, vilket motsvarar cirka 100.000 euro, det vill säga mycket högre än det angivna taket för digitala innehav i euro.

²¹ Se Engström och Pedersen (2024). Mellan 2009 och 2021 tiodubblades bankernas nettointäkter från kortbetalningar från 420 miljoner kronor till mer än 4,1 miljarder kronor.

²² Enligt förslaget till en förordning om digitala euro kommer ECB att fastställa tak för de avgifter som tas ut av detaljhandlare och förmedlingsavgifter. Dessutom får bankerna tjäna pengar på digitala mervärdestjänster i euro utöver sina basutbud.

Makroekonomiska effekter

Eventuella bredare makroekonomiska konsekvenser av en digital euro beror också på hur den tas emot. Om den digitala euron främst används av turister och inte av svenska hushåll kommer de finansiella och ekonomiska konsekvenserna att vara begränsade. Om den digitala euron däremot blir populär för betalningar bland svenskar kan det påverka efterfrågan på euro gentemot svenska kronor och därmed växelkursen. Dessutom kan det också få implikationer för penningpolitiken, åtminstone teoretiskt.

Valutakurs

För att beskriva den möjliga effekten på växelkursen går vi igenom olika scenarier, se även tabell 2 nedan.²³

Låt oss först anta att handlare börjar acceptera betalningar med digitala euro i stor skala. I linje med ECB:s förslag skulle dessa betalningar omedelbart överföras till ett bankkonto som antas vara i svenska kronor. Vi antar vidare att den digitala euron i Sverige uteslutande används av turister. I detta fall skulle det inte bli någon skillnad mot ett grundscenario där turisterna betalar för varor och tjänster i svenska kronor med sitt betalkort. Effekten på växelkursen skulle bli noll.

Låt oss nu anta att svenska hushåll också börjar betala med digitala euro i Sverige. För varje sådan betalning skulle det då först ske en ökning i efterfrågan på euro då insättningar i svenska kronor växlas till digitala euro. Detta kommer dock att följas av en ökning i efterfrågan på svenska kronor när återförsäljaren växlar tillbaka de digitala euro som de mottagit till svenska kronor. Återigen, likt det grundscenario där hushållen betalar i svenska kronor, blir effekten på växelkursen noll.

Låt oss slutligen anta att återförsäljaren väljer att behålla de digitala euro som de mottagit på ett bankkonto i euro. Detta skulle kunna vara fallet om vi har passerat brytpunkten och handlarna vill betala sina leverantörer i Sverige även i euro. I detta scenario kommer varje betalning i digitala euro att skapa en efterfrågan på euro och den svenska kronan tenderar att försvagas. Detta kan till och med visa sig vara självförstärkande eftersom en konstant depreciering av den svenska kronan kan uppmuntra till ytterligare användning av euron i Sverige.

Vad är det då som står på spel? Som en indikation kan nämnas att värdet av alla betalningar med kontanter, kort och Swish hos handlare i Sverige uppgår till cirka 4 miljarder kronor per dag.²⁴ Detta kan jämföras med en daglig omsättning av svenska kronor på spotmarknaden på cirka 400 miljarder kronor. Men eftersom den ökade efterfrågan på euro skulle vara ett ensidigt och konstant flöde kan det ändå få en ihållande och långsiktig effekt på växelkursen.

---

²³ Det bör nämnas att det i scenarierna nedan, även om nettoeffekten på växelkursen är noll, fortfarande kan bli en ökning av växelkursvolatiliteten om de motverkande flödena inte matchar varandra perfekt i tid.

²⁴ Se Sveriges Riksbank (2022).

Tabell 2. Effekten av en digital euro på växelkursen

Scenario	Med digital euro	Utan digital euro	Påverkan på valutakursen
1. Endast turister	Turister betalar i digitala euro. Återförsäljare överför mottagna digitala euro till ett bankkonto i svenska kronor.	Turister betalar i svenska kronor ("privata pengar"), t.ex. med betalkort.	Ingen effekt.
2. Svenska hushåll	Svenska hushåll betalar också i digitala euro. Butikerna överför de mottagna digitala euro till ett bankkonto i svenska kronor.	Svenska hushåll betalar i svenska kronor ("privata pengar").	Ingen effekt.
3. Detaljhandeln behåller erhållna medel i euro	Både turister och svenska hushåll betalar i digitala euro. Butikerna behåller mottagna digitala euro på ett eurokonto och använder dem för utgifter.	Turister och svenska hushåll betalar i svenska kronor.	Ett litet deprecieringstryck på den svenska kronan.

Källa: Sveriges riksbank

Penningpolitiken

I Sverige är målet för penningpolitiken att upprätthålla en låg och stabil inflation, definierad som en årlig ökning av konsumentpriserna med 2 procent. Riksbankens direktion fastställer styrräntan och genom sina penningpolitiska instrument strävar Riksbanken efter att styra marknadsräntorna i enlighet med detta. Marknadsräntorna påverkar efterfrågan och i slutändan den ekonomiska aktiviteten och inflationen. Skulle en digital euro kunna påverka inflationen eller genomförandet av penningpolitiken?

Låt oss först titta på inflationen. En stadig försvagning av den svenska kronan mot euron kommer, allt annat lika, att leda till ett inflationstryck. För att undvika andrahandseffekter på priserna kan det i *princip* behövas en penningpolitisk åtstramning. Men med tanke på att effekten på växelkursen troligen blir måttlig och kan motverkas av andra valutaflöden väntas konsekvenserna för den penningpolitiska inriktningen bli försumbara.

Vi förväntar oss inte heller att en digital euro kommer att hindra genomförandet av penningpolitiken. Penningpolitiken genomförs genom Riksbankens stående in- och utlåningsfaciliteter och marknadsoperationer. Genomförandet beror på bankernas behov av att vara motparter till Riksbanken och på att den kortfristiga penningmarknaden fungerar effektivt. Båda kommer sannolikt att förbli mer eller mindre opåverkade av den digitala euron så länge vi befinner oss under den brytpunkt där euron inte har fått någon utbredd användning i Sverige.

Samma slutsats gäller för den eventuella effekten på transmissionen av penningpolitiken. Penningpolitiken kommer att fortsätta att påverka konsumtion och investeringar i Sverige så länge som hushåll och företag lånar i svenska kronor. Så blir fallet om vi inte har passerat brytpunkten. Men om användningen av euron börjar växa i den svenska ekonomin, även som lånevaluta, kommer transmissionen av penningpolitiken gradvis att försvagas.

4 Konsekvenser för en potentiell e-krona

Riksbanken har under flera år studerat en svensk CBDC, en e-krona. En digital euro kommer att vara av betydelse för beslutet i Sverige om att ge ut en e-krona. För det första kan en digital euro påverka behovet av en e-krona. För det andra kan den minska kostnaderna och komplexiteten i att införa en svensk CBDC. För det tredje kan en digital euro komplettera fördelarna med en e-krona om de två CBDC:erna kan kopplas samman på ett sätt som förbättrar gränsöverskridande betalningar.

Riksbanken startade sitt projekt om en e-krona 2017 och fokuserade inledningsvis på de analytiska aspekterna och det eventuella behovet av en svensk CBDC. Under 2020 gick Riksbanken in i en mer praktisk fas av projektet genom att lansera en pilot med syfte att lära sig mer om en teknisk lösning. Piloten avslutades under 2023. Riksbankens arbete med e-kronan fortsätter och fokuserar nu på design och förberedelser för legala anpassningar.²⁵

Det har ännu inte fattats något beslut om huruvida en e-krona ska ges ut eller inte. Riksbanken ser dock en e-krona som en möjlig komponent i en långsiktig plan för att möta digitaliseringens utmaningar, inklusive den marginalisering av kontanter som sannolikt kommer att fortsätta utan ytterligare åtgärder.²⁶ Riksbanken har också gjort klart att det förberedande arbetet inte bör skjutas upp, för att undvika en betydande ledtid efter eventuellt beslut i riksdagen om att ge ut en e-krona.

En av de faktorer som kan påverka ett beslut om en eventuell e-krona är lanseringen av en digital euro. Detta bekräftades också av Betalningsutredningen som presenterades i mars 2023.²⁷ Betalningsutredningen kom visserligen fram till att en e-krona inte behövs i Sverige i dag, men angav uttryckligen att detta skulle kunna ändras i och med införandet av en digital euro. Riksbanken uppmanades därför att fortsätta sitt arbete med att utreda förutsättningarna för en e-krona.

En digital euro kan påverka beslutet om huruvida en e-krona ska ges ut på olika sätt. För det första kan en digital euro ha betydelse för *behovet* av en e-krona. Även om vi argumenterar för att ett antal institutionella faktorer kommer att bidra till att säkra den svenska kronans nuvarande roll kan en e-krona vara ytterligare en sådan faktor. Genom att ge samma fördelar som en digital euro och befria slutanvändarna från den kostsamma valutakonverteringen kan en e-krona cementera den svenska kronan som valuta i Sverige.

---

²⁵ Under projektets gång har Riksbanken publicerat ett stort antal rapporter och annan dokumentation, se <https://www.riksbank.se/>, Betalningar & kontanter, e-krona.

²⁶ Se Bunge (2023).

²⁷ Se Betalningsförfrågan (2023).

För det andra kan en digital euro minska vissa av de *kostnader* och *svårigheter* som är förknippade med att lansera en e-krona. Med en digital euro på plats skulle Riksbanken kunna dra nytta av de erfarenheter som Eurosystemet har, och inte behöva uppfinna hjulet på nytt. ECB har dessutom lanserat idén om att dela sin CBDC-plattform med centralbanker i andra jurisdiktioner.²⁸ Detta skulle kunna leda till gemensamma standarder och delade kostnader för utveckling och underhåll av plattformen.

Plattformsdelning med Eurosystemet kommer inte att vara en ny företeelse. Centralbanker utanför euroområdet, inklusive Riksbanken, har redan infört nya avvecklingstjänster, eller håller på att införa sådana tjänster, som baseras på Eurosystemets plattformar för betalnings- och avvecklingssystem. Varje centralbank som överväger detta bör noggrant analysera för- och nackdelar, inklusive eventuella kostnadsbesparingar och bristen på flexibilitet när det gäller att stödja nationella preferenser.

I det avseendet kan en sådan plattformsdelning vara ett rimligt alternativ endast om centralbanken i fråga fortfarande kan utfärda en CBDC som uppfyller dess mål och inte har några negativa effekter på den finansiella stabiliteten och penningpolitiken. Dessutom kan det finnas andra nationella aspekter att ta hänsyn till. Vad gäller Sverige kommer delning av plattform med Eurosystemet sannolikt att falla under det svenska säkerhetsskyddsregelverket och måste hanteras i enlighet med detta.

För det tredje skulle en digital euro kunna öka *fördelarna* med en e-krona om de två CBDC:erna skulle kunna fungera tillsammans på ett sätt som skulle förbättra gränsöverskridande betalningar. Problemen med gränsöverskridande betalningar har väckt stor uppmärksamhet internationellt under de senaste åren.²⁹ En av de lösningar som har förts fram har varit att koppla samman möjliga framtida CBDC:er i olika jurisdiktioner. Detta undersöktes i ett framgångsrikt projekt där Riksbanken deltog tillsammans med Norges Bank, Bank of Israel och BIS.³⁰

Det främsta argumentet för att lösa problemen med gränsöverskridande betalningar genom att koppla samman olika CBDC:er är att dra nytta av det oskrivna bladet som en CBDC under utveckling erbjuder. När det gäller den digitala euron är argumentet särskilt meningsfullt om den förstnämnda inspirerar utformningen av en möjlig e-krona och om de två digitala valutorna så småningom delar plattform. Det faktum att Sverige och euroområdet är starkt integrerade ekonomiska områden med ett stort antal gränsöverskridande betalningar gör det ännu mer relevant.

---

²⁸ Se ECB (2023b).

²⁹ Se t.ex. Cunliffe (2020).

³⁰ Se BIS m.fl. (2023).

5 Avslutande kommentar

Även om Sverige ingår ett artikel 18-avtal kommer den totala effekten av en digital euro på svenska invånare och företag sannolikt att vara blygsam. Detta baseras på antagandet att användningen av den digitala euron i Sverige inte passerar en brytpunkt och börjar accelerera. En digital euro stärker argumentet för en e-krona. Ett eventuellt svenskt artikel 18-avtal bör bli föremål för en grundlig analys efter vissa klargöranden om det rättsliga ramverket och utformningen av en digital euro.

En digital euro kommer att få konsekvenser utanför euroområdet. För ett medlemsland utanför euroområdet som Sverige beror konsekvenserna på om landet ingår ett artikel 18-avtal med ECB som tillåter distribution av digitala euro i Sverige eller inte. Utan ett artikel 18-avtal kommer svenska invånare och företag att få begränsad tillgång till digitala eurotjänster. I detta scenario kommer effekten av digitala euro i Sverige att vara begränsad.

Med ett artikel 18-avtal kommer svenska invånare och handlare att tillåtas att ha digitala eurokonton samt att betala och ta emot betalningar i digitala euro. I detta scenario kan en digital euro få mindre, men troligen positiva, följder för det svenska betalningssystemet. Vidare kommer eventuella effekter på den finansiella stabiliteten troligen att vara blygsamma på grund av den förväntade begränsningen av innehav av digitala euro, och även andra makroekonomiska effekter förväntas vara små.³¹

Dessa slutsatser baseras på antagandet att användningen av en digital euro i Sverige inte passerar en brytpunkt där en utträngning av den svenska kronan skulle ta fart. Ett antal institutionella faktorer kommer sannolikt att begränsa införandet av en digital euro i Sverige, vilket ökar sannolikheten för detta scenario. Samtidigt bör riskfaktorer som stigande inflation, bristande utveckling av betaltjänster i Sverige och internationalisering uppmärksammas.

Slutligen kommer en digital euro också att vara relevant för beslutet i Sverige om huruvida man ska ge ut en e-krona. För det första, med en digital euro "i bruk" i Sverige och ett artikel 18-avtal på plats, kommer en e-krona kunna bidra till att skydda den svenska kronans nuvarande roll. För det andra kan en digital euro minska kostnaderna för, och komplexiteten i att lansera en e-krona. För det tredje kan en samexisterande digital euro och e-krona förbättra gränsöverskridande betalningar genom interoperabilitet.

I detta Staff Memo har vi undvikit att ta ställning till ett eventuellt svenskt artikel 18-avtal. Efter antagandet av förordningen om den digitala euron bör denna bli föremål för en grundlig analys, där även konsekvenserna för en eventuell e-krona beaktas.

---

³¹ I en analys av de möjliga konsekvenserna av den digitala euron i Danmark kommer medarbetare på Danmarks Nationalbank fram till slutsatser som är mycket lika dessa, se Andersen m.fl. (2023).

Dessförinnan bör fokus ligga på att klargöra de många kvarvarande osäkerheterna kring tolkningen av lagförslagen och utformningen av den digitala euron.

Referenser

Andersen, Nicolaj Schou, Markus Clausen Brock, Lasse Holm, Lizette Eistrup Jensen, Gregory Kidd, Samuel Eddie Mogensen, Julia Weismann Seixas og Morten Spange (2023), Digital euro - potential implications for payments, fixed exchange rate policy and financial stability in Denmark, Danmarks Nationalbank, *Analysis*, nr 19, 24 november 2023.

Auer, Raphael, Giulio Cornelli och Jon Frost (2020), Rise of the central bank digital currencies: drivers, approaches and technologies, *BIS Working Papers*, nr 880, augusti 2020.

BIS, Bank of Israel, Norges Bank, Sveriges Riksbank (2023), *Project Icebreaker - Breaking new paths in cross-border payments with retail CBDC*, 6 mars 2023.

Bunge, Aino (2023), Statens ansvar för den framtida betalningsmarknaden, *Tal*, 13 november 2023.

Cunliffe, Jon (2020), *Cross-Border payment systems have been neglected for too long*, Financial Times, 13 juli 2020.

ECB (2020), *Rapport om en digital euro*, 2 oktober 2020.

ECB (2021), Eurosystemet lanserar projektet för digital euro, *pressmeddelande*, 14 juli 2021.

ECB (2023a), Eurosystemet går vidare till nästa fas i projektet för den digitala euron, *pressmeddelande* 18 oktober 2023.

ECB (2023b), *A stocktake on the digital euro - Summary report on the investigation phase and outlook on the next phase*, 18 oktober 2023.

Engström, Nina och Anders Mølgaard Pedersen (2024), Bankernas kostnader för att tillhandahålla betaltjänster, Sveriges riksbank, *Staff memo*, mars 2024.

Europeiska kommissionen (2023), *Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättandet av den digitala euron*, 2023/0212, 28 juni 2023.

Group of seven central banks (2020), *Central bank digital currencies: foundational principles and core features*, 9 oktober 2020.

Betalningsutredningen (2023), *Staten och betalningarna*, SOU 2023:16, 31 mars 2023.

Skingsley, Cecilia (2021), "Bygga betalningssystem för våra barnbarn", *tal den* 6 oktober 2021.

Sveriges riksbank (2022), Riksbankens undersökning av omsättningen på valuta- och derivatmarknaden, *Promemoria*, 6 oktober 2022.

Sveriges Riksbank (2023), *Användarstudie för handlare*, oktober 2023.

Zamora-Pérez, Alejandro (2022), Guaranteeing freedom of payment choice: access to cash in the euro area, *ECB:s Economic Bulletin*, nr 5/2022.

SVERIGES RIKSBANK

Tel +46 8 - 787 00 00

registratorn@riksbank.se

www.riksbank.se

PRODUKTION SVERIGES RIKSBANK